

Inhoud

Dankwoord	9
Leeswijzer	11
Casussen en privacy	13
Inleiding	15
Deel 1. Het pilotonderzoek	17
1. Onderzoek naar de bruikbaarheid van de methodiek	19
1.1 Korte beschrijving van de methodiek	19
1.1.1 Visie	19
1.1.2 Stappen	20
1.2 Raadpleging van ervaringsdeskundige ouders	20
1.2.1 Achtergrond, werving, werking en resultaten	20
1.2.2 Adviezen aan ouders	23
1.2.3 Adviezen van ouders	25
1.2.4 Algemene leerpunten	28
1.2.5 Samenvatting raadpleging ouders	30
1.3 Pilot met conceptmethodiek	30
1.3.1 De methode	30
1.3.2 Opzet van de evaluatie	31
1.3.3 Resultaten	32
1.3.4 De Audiologische Centra	32
1.3.5 Basisgegevens van de onderzoeksgroep	33
1.3.6 Evaluatie op casusniveau: verandering en succes volgens ouders en medewerkers	39
1.3.7 Oordeel van de medewerkers	40
1.3.8 Medewerkers over het handboek	47
1.3.9 De werkconferentie	48
1.3.10 Producten	49

1.4	Conclusies en aanbevelingen	49
1.5	Nader onderzoek nodig	51
1.6	Bijlage onderzoek: Gespreksverslagen gesprekken met ouders	52
1.6.1	Verslag van het gesprek met de ouders van Angelina	52
1.6.2	Verslag van het gesprek met de moeder van Baris	53
1.6.3	Verslag van het gesprek met de moeder van Can	55
1.6.4	Verslag van het gesprek met de ouders van Hanna	56
1.6.5	Verslag van het gesprek met de moeder van Damian	57
1.6.6	Verslag van het gesprek met de moeder van Fouad	58
1.6.7	Verslag van twee gesprekken met de moeder van Younes	59
1.6.8	Gesprek met de moeder van Ismail en Adam	60
Deel 2. Theoretische achtergronden		65
2.	Meertalige taalontwikkeling	67
2.1	Belangrijke begrippen	68
2.2	Verschillen en overeenkomsten met eentalige ontwikkeling	68
3.	Meertaligheid en handicap	71
3.1	Inleiding	71
3.2	SLI (Specific Language Impairment) – ESM (Ernstige Spraaktaal Moeilijkheden)	74
3.3	Kinderen met CI	75
3.4	Slechthorende kinderen	78
3.5	Dove kinderen	79
3.6	Autisme	80
3.7	Verstandelijke beperking	81
3.8	Stotteren	82
3.9	Adoptie	84
Deel 3. De methodiek		85
4.	Starten met de methodiek: voor welke ouders en kinderen?	87
5.	Protocol	89
5.1	Voorwaarde voor het gebruik van het protocol	89
5.2	In welke gevallen welk traject advies meertaligheid?	90
5.2.1	Waarom trajecten van een verschillende lengte?	90

5.2.2	Wat bepaalt de lengte van het traject?	90
5.3	Het 7-stappenplan	91
6.	De inhoud van de adviezen	95
6.1	Uitgangspunten	95
6.2	Welke variabelen spelen een rol?	96
6.2.1	De talen	96
6.2.2	De personen	98
6.2.3	De situaties	98
6.2.4	De doelen die men wil bereiken	99
6.3	Talen streng scheiden?	100
6.3.1	Toelichting op codewisseling	101
6.3.2	Wat mag wel, wat mag niet?	104
6.4	Van ruwe gegevens naar advies	105
6.5	Patronen in de praktijk	108
6.5.1	Casus Joao	109
6.5.2	Casus Vic	111
6.5.3	Casus Bulut	112
6.5.4	Besluit	114
6.6	Aansluiten bij bijzonderheden in de gezinssituatie	114
6.6.1	Casus jongen Berhane (3 jaar): kerkbezoek als kans voor de thuistaal	114
6.6.2	Casus meisje Anna (4 jaar): baby op komst	114
6.6.3	Besluit	115
6.7	Stel: we worden het niet eens...	115
7.	Interculturele gespreksvoering	117
8.	Succesfactoren bij het werken met een tolk	119
9.	Verslaglegging	121
9.1	Format en voorbeeld	121
9.2	Voorbeeld van de beschrijving van onbekende talen	126
9.3	Voorbeeld van adviezen over logopedische behandeling	127
10.	Meertalige logopedie	129
10.1	Literatuur over meertalige logopedie	131
10.2	Doen logopedisten aan meertalige logopedie?	132
10.3	Meertalige logopedie als interculturele logopedie	134
10.3.1	Cultureel verschillend interacteren	134

10.3.2	Cultureel verschillend spelen	136
10.4	Aandacht voor de ontwikkeling van een andere taal dan het Nederlands	138
10.4.1	Het trainen van ouders of paraprofessionals	138
10.4.2	Het inzetten van meertalige kinderen met een goede ontwikkeling	139
10.5	Tot slot	140
11.	Hulpmiddelen	141
11.1	De Vragenlijsten	141
11.1.1	Anamnese meertaligheid	141
11.1.2	Vragenlijst adviezen meertaligheid, 'ouders' en 'onderzoeker met ouders'	142
11.1.3	Vragenlijst naar barrières	142
11.1.4	Zelfbeoordeling taalbeheersing van... taal	142
11.2	Folders	143
11.3	Lijst met kinderboeken	143
11.4	Behandelsuggesties voor meertalige logopedie	144
11.5	Meertaligheid op het internet	145
11.6	Aanbevolen literatuur: meertaligheid, cultuur, opvoeding, handicap	146
11.6.1	Meertaligheid	146
11.6.2	Cultuur, opvoeding, handicap	147
Deel 4.	En verder...	149
	Literatuur	151
	Lijst met afkortingen	155
	Workshop 'adviezen meertaligheid'	157
	Bijlagen	159
Bijlage 1.	Anamnese meertaligheid	159
Bijlage 2.	Vragenlijst Adviezen Meertaligheid – Vragen voor ouders	164
Bijlage 3.	Vragenlijst Adviezen Meertaligheid – Onderzoeker met ouders	168
Bijlage 4.	Vragenlijst naar barrières	170
Bijlage 5.	Zelfbeoordeling beheersing van ...(taal)	170
Bijlage 6.	Kinderboeken in verschillende talen	171
Bijlage 7.	Behandelsuggesties voor meertalige logopedie	172
Bijlage 8.	Tekst brochure voor ouders	177
Bijlage 9.	Tekst Brochure voor professionals	179